

РОЗВИТОК СІМЕЙНИХ ФЕРМ В УМОВАХ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Яворська Т. І., д. е. н.,

Агеева І. В., к. е. н.,

Таврійський державний агротехнологічний університет

м. Мелітополь, Україна

Summary: The possibilities and potential threats of decentralization for the development of family farms are considered. Strategic directions for creating and stimulating family farms in communities are highlighted.

Keywords: decentralization, family farms, entrepreneurial activity, development strategy

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвиток фермерства, передусім сімейного, стає все більше пріоритетним. Конституційний суд України погодився із закріпленням в Конституції держави фермерського господарства як основи аграрного устрою України. Законодавчо закріплене поняття сімейного фермерства та окремі механізми сприяння його розвитку, ухвалена Концепція розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки та ін.

Децентралізація створює очевидні можливості для розвитку сімейних ферм, створених, у першу чергу, на базі особистих селянських господарств через наближення «ринкового центру», підвищення доходів населення, можливості локальних закупівель на комунальні потреби. При сприятливих умовах це може викликати мультиплікаційний ефект активізації господарського життя в громаді [1]. Удосконалення системи оподаткування і виділення сімейних фермерських господарств в окрему групу платників єдиного податку, забезпечить додаткові надходження до місцевого бюджету. Проте існують потенційні загрози, які можуть значно знизити частину переваг децентралізації.

У середовищі товарних особистих селянських господарств (так званих «індивідуальщиків») відбувається повільна стратифікація з виділенням групи комерційних господарств. Інтереси власників таких особистих селянських господарств, як і інших, в основному стосуються питань освіти, охорони здоров'я, транспортного сполучення. Комерційні господарства поки-що слабо розуміють нові можливості, які відкриває інституційне оформлення територіальних громад, саме для власного виробництва. Підприємництво «жилку» у селян неможливо сформувані без формування їх проактивності у самоврядності. За інституціональною теорією та теорією поведінкової економіки підприємницька організація є наслідковою від організації самоврядницької.

Ігнорування наукового забезпечення (зокрема фундаментального обґрунтування) при запуску необхідної для України реформи самоврядності –

децентралізації, призвело до відсутності модельної рамовості, прояву політизації процесу та формування в основному об'єднаними територіальними громадами землекористування під інтереси великого агробізнесу Станом на початок 2019 р. в середньому об'єднуються по 11 сіл, але більшість (55 %) з центрами у містах. Колишні райони розділяються на 1-3 громади. На думку науковців НААН, для підвищення підприємницької активності особистих селянських господарств, особливо потенційних сімейних фермерів, доцільна організація в об'єднаних територіальних громадах самоврядності селян через надання у них кожному самодостатньому селу виокремленого статусу. Цей статус самоврядності забезпечує селянам отримання можливості рівних взаємовідносин з державними органами, представниками бізнесу, формами господарювання [2].

Висновки. Громади, як створені так і ті, що перебувають на стадії проектування, повинні усвідомлювати комплекс завдань щодо формування сприятливого бізнес-клімату. Зокрема становлення та розвиток сектору сімейних ферм має реалізовуватися на основі стратегії – комплексу заходів із досягнення основних стратегічних цілей з урахуванням параметрів виробничого потенціалу комерційних особистих селянських господарств та ринкової ситуації. Стратегія, розроблена у громадах має бути орієнтованою на реалізацію комерційної і соціальної функцій сімейного фермерства через впровадження диверсифікації виробництва (наприклад вирощування нішевих культур), створення кооперативів при сільських громадах одного або двох сіл для надання послуг по веденню цих господарств, налагодження системи збуту (спеціалізовані кооперативи з виконання відповідних функцій та інші форми збутової діяльності), розвитку компетенцій та комунікацій, пропагування суспільного значення та престижу створення сімейних ферм через громадські організації, ЗМІ та особисті виїзди консультантів до членів громади (наприклад представників вищих навчальних закладів). У бюджетах об'єднаних територіальних громад було б доцільно передбачити окремим рядком інвестування інноваційних проектів сімейних фермерських господарств. Проте для цього потрібне формування відповідної правової бази, яка забезпечуватиме одержання фермерами компенсації частки позики або відсоткової ставки із місцевого бюджету. Загалом децентралізація та її вплив на створення сімейних ферм на сільських територіях вимагають подальшого вивчення, зокрема у напрямку впливу на їх розвиток різних груп суб'єктів господарювання та стимулювання підприємницької активності комерційних особистих селянських господарств.

Список літератури

1. Губені Ю. Е. Розвиток особистих селянських господарств в умовах адміністративної децентралізації / Ю. Е. Губені, Ю. А. Коверко // Економіка АПК, 2017, № 1, С. 68-73.
2. Жук В. М. Інституційно-організаційні основи селозберігаючого підприємництва // Перспективні форми організації господарської діяльності на селі : Збірник матеріалів Сімнадцятого Конгр. вчен. економістів-аграрників та

Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 30 трав. 2019 р. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019. – 379 с., С. 47-51.

3. Перспективні форми організації господарської діяльності на селі: наукова доповідь / Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» [кол. авторів: Ю. О. Лупенко, О. Г. Шпикуляк, В. Я. Месель-Веселяк та ін.]. К. : ННЦ «ІАЕ», 2019. – 114 с.